CZOPOWE,

Y Szelężne Generalne.

PRagnąc aby w Narodach Nam w Rządy powierzonych, rownież wſzyſtkim Prowincyom, y Woiewodztwom, były pożytki, y ciężary; przywodząc oraz do ſkutku Konſtytucye Seymow Konwokacyinego, y ſzczęśliwey KoronacyiNaſzey Roku 1764. przyrzekaiące znieść przeciążaiący Woiewodztwa niektore Pogłownego, y Podymnego podatek, na Zołd Woyſku Koronnemu, ktory po większey części, z upadać maiącego Pogłownego ſkładał ſię, tudzież na zaſilenie dochodow Skarbu Koronnego, zmnieyſzonych przez znieſione Cło generalne, y uchylenie w Kraju Cła poſtanawiamy, na wzor Konſtytucyi Roku 1710. Podatek generalnego Czopowego, y Szelężnego, ktore wnieſione, y wybierane, niżey opiſanym bydź ma ſpoſobem. Wſzyſcy Obywatele Koronni, w Dobrach tak Stołu Naſzego, iako też Staroſtwach, Dzierzawach, y innych iakiegożkolwiek nazwiſka Krolewſzczyznach, tudzież Ziemſkich Szlacheckich, Duchownych, czyli to do Miaſt należących, Miaſtach, y Miaſteczkach, Wſiach, Karczmach, y innych ſzynkownych Domach, tudzież Browarach Szlacheckich, po Miaſtach Krolewſkich będących, Propinacye Trunkow w ſzynkach, czyli Arendach maiący, iakiegokolwiek ſtanu, y kondycyi, nie zaſſaniaiąc ſię żadnemi wolnościami, ani Przywileiami, bądź od Krolow niegdyś Dziedzicow, bądź w czaſie poźnieyſzym, od Stanow Rzeczypoſpolitey pozyſkanemi, *ſine ulla Bonorum, & Perſonarum exceptione* ſami *in Perſonis,* alboliteż przez Kommiſſarzow, lub Ekonomow, czyli Piſarzow Prowentowych, to ieſt ludzi wiary godnych, y rzeczy tey wiadomych, à w Dobrach Naſzych Stołowych Adminiſtratorowie, lub Ekonomowie, wylikwidowawſzy ſwoy prowent, z Propinacyi bądź przez właſny Dworny ſzynk dawaney bądź Arendą poſtąpioney, wykalkulować zyſk czyſtey Jntraty *demptis Expenſis,* z ſamey tylko Propinacyi Trunkow przez rok przychodzący będą powinni, (to ieſt w ſzynkach Dwornych wytrąciwſzy Expens Poſſeſſorow,

a w Arendach to wszystko co nie iest Propinacyą trunkow) z takowego zysku dziesiąty grosz do Skarbu Rzeczypospolitey płacić, y realność importowania podawszy tabellę każdey Karczmy, y szynku w Miasteczkach, Dobrach, Krolewszczyznach, Wsiach, iako też y w Dobrach stołu Naszego znayduiących się, zaprzysiądź maią *in eam rotham*.

Ja N. przysięgam Panu BOGU Wszechmogącemu w Troycy S. iedynemu, iż w Dobrach N. nazwanych zysku z Propinacyi Trunkow przychodzącego Jntraty roczney Złotych Polskich N. w Roku teraźnieyszym do wybierania znalazło się, od ktorego dziesiąty grosz to iest złotych Polskich N. do Skarbu Rzeczypospolitey wypłacam, oraz do zapisania w Taryffę dla płacenia *in futurum* do dalszey w tym Dyspozycyi Rzeczypospolitey sprawiedliwie podaię, y nic z takowego od Propinacyi trunkow zysku na szkodę Rzpltey nie utaiłem tak mi Panie Boże dopomoż.

Takowy Iurament w Roku 1768. począwszy od dnia pierwszego Miesiąca Marca, do dnia piątego Miesiąca Kwietnia, Roku tegoż *non obstante die Festo*, w Grodach właśnego Woiewodztwa, Ziemi, lub Powiatu przed osobą urzędu Grodzkiego wykonywać, & *expleti Iuramenti rotha*, w Akta tegoż Grodu wpisana bydź ma.

Przy wykonaniu ktorego Juramentu, każdy Possessor, lub Kommissarz, Ekonom albo Pisarz Prowentowy, pierwszą importancyą pułroczną Podatku Czopowego, y Szelężnego, *instantaneè* do Kancellaryi Grodzkiey, za Kwitami Regenta, lub Vice-Regenta, *sine solutione* Kwitowego wnosić ma.

A iuż takowy podatek, za wykonanym raz Juramentem do dalszey Rzpltey dyspozycyi, każdego Roku dwoma Rathami, to iest iedną rathą, od dnia pierwszego Miesiąca Marca do dnia piątego Kwietnia Roku tegoż, drugą rathą od dnia pierwszego Września do dnia piątego Miesiąca Pazdziernika, na Terminach pułrocznych płacony będzie, *nullo obstante casu, aut impedimento, sub Pæna solutionis alterius tanti* za wydaną z Grodu delatą od Kommissyi Skarbu Koronnego, przez Exekucyą Zołnierską, ktorey Kommissya Woyskowa negować niema *in rem Fisci Reipublicæ*, na Dobrach *inculpatorum vindicanda*. Poddani także Nasi w niektorych Dobrach, tak Stołu Naszego, iako też, y innych Krolewszczyznach zaszczycaiący się Libertacyami, y Przywileiami Antecessorow Naszych na pędzenie wodek y Piwa, aby Daninę pod Nazwiskiem suchych

Rath,

Rath, lub inną Nomenklaturą do Dworow zwyczayną wypłacali, a z oney dziesiąty grosz od Skarbu Rzpltey, aby od Possessorow był dawany waruiemy y stanowiemy.

Kancellarye zaś Grodzkie, wszystkich Wojewodztw, Xięstw, Ziem, czyli Powiatow, przy wysłuchanych Iuramentach Taryffę Czopowego, y Szelężnego, *proprij Palatinatûs, Terræ, vel Districtûs*, sporządzaiąc wiele z ktorych Dobr bądź to Stołu Naszego, czyli innych Krolewskich, bądź Ziemskich czyli Duchownych, Miast, Miasteczek, Wsiow, *& quovis nomine* osiadłości, płaconym bydź ma, *cum distincta specificatione* Possessorow oraz Karczem czyli Szynkow porządnie spisać, a takową Taryffę przez Urząd Grodzki podpisaną, y z Akt Grodzkich urzędownie wyiętą, do Kommissyi Skarbu Koronnego, w Roku tymże 1768 *in spatio* naydaley Miesięcy Czterech, *omnino sub Pænis* odsyłać powinne będą.

A ieżeliby Dobra iakieykolwiek natury, extensyą swoich attynencyi w drugie Wojewodztwo lub Powiat miały, tedy Possessor lub Kommissarz, Ekonom czyli Pisarz Prowentowy, nieodłączaiąc à *Fundo* Attynencyi, w tym Woiewodztwie lub Powecie PodatekCzopowego, y Szelężnego, zaprzysięgać, Tabellę Karczem, y Szynkow podawać, y cały Podatek do Kancellaryi wnosić będzie obligowanym, w ktorym Woiewodztwie, lub Powiecie *fundus principalis Bonorum* iest sytuowany.

Takowy zaś Podatek Czopowego, y Szelężnego, ażeby bez uciążliwości Obywatelow Koronnych, tym łatwiey mogł bydź opłacany, y ażeby Zastawnicy, lub Arendarze Dobr, z okazyi onego do Dziedzicow, czyli swych Prawodawcow iakowey Pretensyi nieformowali, w Dobrach stołu Naszego Administratorowie, lub Ekonomowie w Krolewskich, Starostowie, y Dzierzawcy, y innych wszelkich iakiegokolwiek Stanu, y kondycyi, Miasta, Miasteczka, Wsi, Karczmy, domu Szynkownego, Possessorowie miec będą moc każdego trunku, w Propinacyi czyli to w Dworney, czyli też Arendą puszczoney podnieść cenę w Szynku. Zakazuiemy oraz Urzędom Woiewodzym do takowey Ceny, lub zboż, y innych Produktow wdawać się pod ostroścją Prawa.

A gdyby ktory Possessor iakiegokolwiek Stanu y Kondycyi, bądź Duchowny, albo Swiecki, w Miastach, Miasteczkach, Dobrach, y Wsiach, Propinacye przez Arendy, lub szynki maiący, teraźnieyszemu Ustanowieniu, sprzeciwiaiąc się Podatku Czopowego, y Szelężnego niezaprzysiągł, takowy każdy

żdy *ex Delatione cujusvis*, do Grodu swego Woiewodztwa, Ziemi, lub Powiatu zapozwany, *in solutionem* nie iuż dziesiątego grosza, ale całego Prowentu swego z Propinacyi *per medium* Sądowi, *& medium Delatori*, z wroceniem Unkosztow prawnych, zaraz zaprzysiądz mianych *præcisa quavis Appellatione, præcisisque omnibus Dilationibus, ac Legis beneficijs*, za dwo Niedzielnym pozwem, z osobliwego Regestru *fisci* (ktory wszystkie *ad hunc Actum* Grody mieć, y na każdey Kadencyi, *sub Pœnis irremissibilibus* odsądzać maią) sądzodny bydź powinien, y podatek Czopowego, y Szelężnego, od tegoż Prowentu do Taryffy Grodowey przyłączony pośledniey sposobem wyżey opisanym, opłacać ma pod winą dwoistey opłaty ninieyszym prawem nakazaney.

Grody zaś sprzeciwiaiących się Prawu temu, od wyznaczoney uwalniać kary, mocy mieć nie będą, pod ostrością Prawa nań wskazać mianą.

Za ktoremi Taryffami wszytkie Grody, Woiewodztw, Ziem, y Powiatow Koronnych w każdym Roku, po skończoney każdey racie, Summy z Podatku, Czopowego, y Szelężnego importowane w pilney maiąc pieczy zesłanym od Kommissyi Skarku Koronnego Officyalistom, lub za teyże Assygnacyami, *prævia* siebie *quietatione*, nie zawodnie wypłacać, a zaległe *vigore* Taryffy, y w Wyznaczonych Rath Terminach, nie wypłacone Podatki, na delatę wydawać, y takową delatę nieodwłocznie odsyłać maią.

Za ktore Kancellarye, y Officialistow ten Podatek odbieraiących, ich Starostowie; à w Xięstwie Mazowieckim Pisarze Ziemscy, *in Responsione* Skarbowi Koronnemu będą.

Ponieważ zaś Podatku Nowo ustanowionego Czopowego, y Szelężnego, na zniesienie Pogłownego, y Podymnego, *certa quantitas* teraz wiadoma bydź nie może, przeto dla pewnieyszey Woyska płacy, Pogłowne, y Podymne, aż po zapłaceniu Rathy Septembrowey *in Anno ut supra* 1768. po wszystkich Woiewodztwach Koronnych ustawać ma, y nikt z Obywatelow Koronnych, iuż o rzeczone Podatki Pogłownego, y Podymnego inkwietowany bydź nie powinien.

Przy oddawaniu ktorych Summ, y wyrachowaniu się onych, rzetelnym Regentom Kancellaryi Grodzkich, za konserwacyą onychże, y porządne Taryff spisanie, od każdego złotego przy każdey Racie po Szelągu iednym z teyże Summy z dyspozycyi Kommissyi Skarbu Koronnego, przez od-

bie-

bieraiącego Officyalistę Skarbowego lub maiącego Assygnacyą wypłacanym bydź ma.

Miasta Głowne Korony Polskiey, y inne Krolewskie, ktore maiąc sobie *Jura propinandi*, piwa wyrabiaiąc, wodki pędząc, dotąd kontrybuowały do Czopowego Woiewodztw, Ziem, y Powiatow, tudzież Jurysdykcye za mieyskiemi Prawami, w tychże Miastach propinuiące (oprocz Starostw Naszych, ktorzy iuż Czwartą płacą Jntraty część do Skarbu Koronnego, aby nie dziesiąty grosz zysku, ale zwyczaynym sposobem importowali do Skarbu Rzeczypospolitey Czopowe, y Szelężne, rozrządzenie zlecamy Kommissyi Skarbu Koronnego, ktora co do tego punktu (*salvis per omnia Juribus* Miast, Naszych) do weryfikowania tych to importacyi y onych pomnożenia sposoby, iak nayskutecznieysze przed się wezmie, Jnstruktarz oraz nowy *pensata rerum proportione*, co do win y likworow wszelkich zagranicznych, ustanowi, y według niego opłatę do Skarbu Koronnego nakaże. Miasta zaś Dziedziczne Ziemskie y Duchowne ktore przez Prawa sobie od Przodkow Naszych, lub Dziedzicow nadane, rownież wyrabiania y szynkowania trunkow maią dozwolenie, y teraz Czopowe Woiewodztwom, Ziemiom, y Powiatom wypłacały, aby sposobem wyżey opisanym przysięgę, przez Burmistrza, y dwoch Raycow wykonywały, y dziesiąty grosz czystego zysku, z Propinacyi Trunkow importowały, à retentuiące Miasta, Grody Skarbowi, na delaty podawać maią.

Jeżeli zaś gdzie Starosta, z Mieszczanami lub innemi Jurysdykcyami, *vel è Converso* Ciż z Starostą są *in lite* o zabraną, lub nie dopuszczoną Propinacyą Trunkow, ostrzegamy: iż płacenie Czopowego Generalnego, z przyczyny zaszłego Trunkow propinowania, nie ma Prawa żadney stronie *ad decisionem Causæ in foro competenti* pomagać, lub szkodzić.

Ze zaś dotąd publiczne z Woiewodztw usługi były rekompensowane, z Jmportancyi Czopowego y Szelężnego, ktore *ad Ærarium* Woiewodztw, Ziem, y Powiatow należało; przeto zastępuiąc, w tym *fidem publicam* Woiewodztw Ziem, y Powiatow upewniamy, iż assekurowane, *per lauda publica* Woiewodztw, Ziem czyli Powiatow za podięte publiczne wysługi Ziemianom, *præmia*, za dowiedzeniem iako za publiczną wysługę, dotąd tylko, *in expectatione* zostaiąc miał sobie Ziemianin przyrzeczoną, *ex Ærario* Woiewodztwa, Ziemi, czyli Powiatu, à nie ziszczoną nadgrodę przez Skarb

Koronny, a to za decyzyą ſądowną, nie wprzod iednak, aż po importowaney Proweniencyi, uſtanowionego Generalnego, teraz Czopowego Aktorowi, lub *in Caſum Ejus fatorum* Sukceſſorom tegoż wypłacone mieć chcemy.

Ponieważ Województwa, Poznańſkie, y Kaliſkie przez wyznaczoną z Seymikow Goſpodarſkich *Annorum* 1765. & 1766. Kommiſſyą *per lauda* uchwaloną, tak intratę Czopowego, z Miaſteczek importowaną, do teraźnieyſzego czaſu, iako y Summę Ośmiukroć Sto Tyſięcy Złotych Polſkich, z tego Czopowego zebraną, na Dobrach Sierakowſkich lokowaną, nad to dochod tegoż Czopowego na czas przyſzły wynikać maiący, między Obywatelow rozporządziły, y podzieliły, że iednak dla nie uchronnych Rzeczypoſpolitey potrzeb ſądziemy za rzecz przyzwoitſzą, y ſłuſznieyſzą aby w nadgrodę znieſionego Cła generalnego, y wewnętrznego, tudzież Pogłownego, teraz *modo, ut ſupra* abrogowanego, Czopowe do Skarbu Województw przedtym importowane, od tego czaſu ku generalnemu Rzeczypoſpolitey pożytkowi, na Skarb Koronny było obrocone; Przeto uchylaiąc tę Kommiſſyi Województw Poznańſkiego y Kaliſkiego dyſpozycyą za powſzechnym Stanow zezwoleniem, My Krol bierzemy to na ſiebie, iż rozeznawſzy dokładnie, y przezornie te rozporządzenia uczynione, rozważywſzy także zaſſug ſłuſzność, podług proporcyi, y właſnego rozſądzenia importatę tegoż Czopowego do czaſu ułożonego przyſzłego Podatku, to ieſt *ad diem 1mam Martij Anni* 1768*vi.* wynikaiącą, także Summę Ośmiukroć Sto Tyſięcy, na Sierakowie lokowaną, między Obywatelow zaſſużonych tychże Województw podzielemy *in ſpatio* Niedziel Sześciu *à data præſenti.*

Ze zaś Województwa Ziem Pruſkich iuż dokładnie Rzeczpoſpolitą upewniaią: iż przy znieſieniu Pogłownego *ad tenorem* Jnſtrukcyi Urodzonych Poſſow ſwoich dadzą podatek; więc do roztządzenia tegoż Podatku, My Krol naznaczemy im Generał Poſtkomicyalny, na ktorym Generale podatek ułożą y uſtanowią.

Concordat Cum Originali.

CELESTYN z SZPANOWA CZAPLIC
Podkomorzy Łucki Marſzałek Koła Rycerſkiego.
mpp.